

NOTAT

7. februar 2019

VENSTREORIENTEREDER ER MEGET MINDRE EU-SKEPTISKE END HØJREORIENTEREDER

Kontakt:

Kommunikationschef, Malte Kjems

+45 23 39 56 57

mkj@thinkeuropa.dk

RESUME Danske vælgere er over en bred politisk kam særdeles glade for medlemskabet af EU og en række konkrete samarbejdsområder. Kun vælgere på den yderste højrefløj skiller sig markant ud med væsentlig større skepsis end det øvrige politiske spektrum, men selv blandt disse er der ikke flertal for at Danmark skal forlade EU-samarbejdet. Det viser en ny repræsentativ meningsmåling med blandt 2.028 respondenter, som YouGov har gennemført for Tænk tanken EUROPA.

I Danmark har euroskepsis især gjort sig gældende på de politiske fløje, hvor Dansk Folkeparti og Enhedslisten er placeret som erklærede EU-modstandspartier med mere eller mindre udtalte ønsker om at forlade samarbejdet. Der er dog enorm forskel på styrken af modstanden blandt hhv. højre- og venstreorienterede vælgere, hvilket også gælder, hvis man kigger på de to modstandspartiets vælgere. Både blandt venstreorienterede vælgere i bred forstand og hos Enhedslistens vælgere isoleret set er der meget solid opbakning til Danmarks medlemskab af EU. Venstreorienterede vælgere ser faktisk ikke ud til at adskille sig markant fra den brede midte.

Blandt de respondenter, som angiver at ville stemme på Dansk Folkeparti, hvis der var folketingsvalg i dag, svarer 50 pct. at de i høj eller nogen grad foretrækker at forlade EU, mens 43 pct. ønsker at forblive. Hos Enhedslistens vælgere siger 65 pct., at de ønsker at blive, mens 29 pct. ønsker at forlade EU. Samlet set ønsker 69 pct. af de venstreorienterede vælgere at blive i EU.

HOVEDKONKLUSIONER:

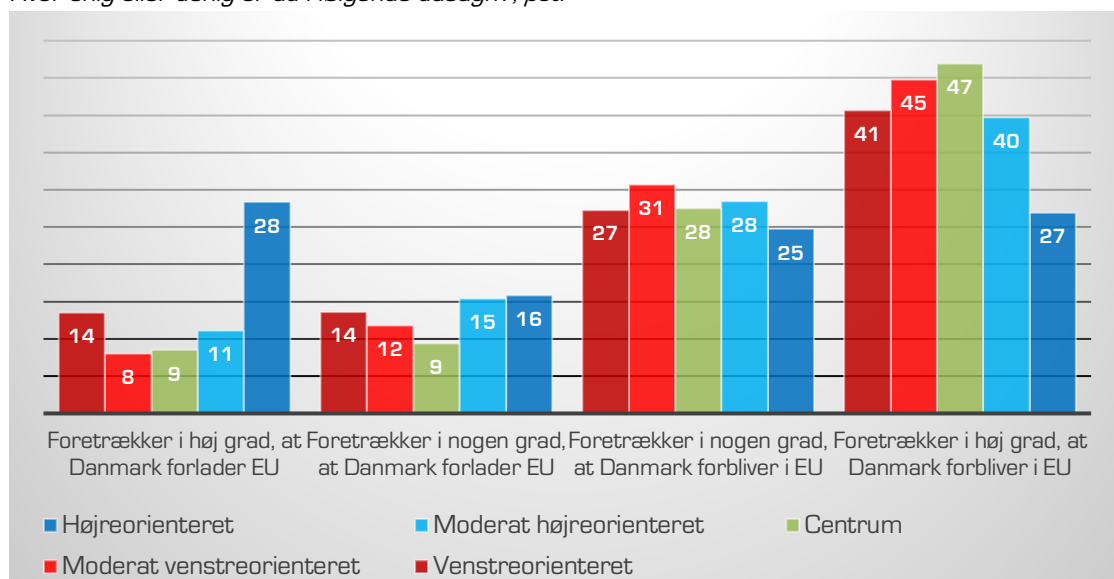
- Markante forskelle gør sig gældende på holdningerne til EU blandt vælgere på venstre- og højrefløjen. Mens modstanden er stærk blandt de vælgere, der definerer sig selv som højreorienterede, så ligner venstreorienterede vælgere i høj grad den brede politiske midte på centrale EU-spørgsmål.
- Blandt venstreorienterede ønsker 69 pct. i høj eller nogen grad at blive i EU, mens 27 pct. foretrækker at forlade EU. 44 pct. af de højreorienterede vælgerne nære ønske om at forlade EU, mens 52 pct. vil blive.
- Selv ikke i gruppen af højreorienterede vælgere er der altså flertal for at forlade EU.
- Generelt synes vælgere, der politisk anser sig selv på den moderate venstrefløj eller i centrum at være en anelse mere positive end vælgerne på den moderate højrefløj.
- Der er lille appetit på at afskaffe de danske forbehold over hele det politiske spektrum, men ser man bort fra vælgere på højrefløjen, er der faktisk langt flere, som angiver at ville beholde forbeholdene "hvis de gør en konkret forskel for Danmark" end "under alle omstændigheder". De indikerer, at danskerne trods alt ikke er dogmatiske i deres indstilling til forbeholdene.
- Ønsket om at fastholde den danske grænsekontrol stiger, jo længere man bevæger sig ud på den politiske højrefløj.
- Venstreorienterede vælgere er mest tilbøjelige til at angive, at EU har afgørende betydning for en løsning på klimaudfordringen.
- Generelt synes der at være høj opbakning til EU på en række nøgleparametre hos hele det politiske spektrum fra venstreorienterede til moderat højreorienterede. Kun vælgerne på den egentlige højrefløj skiller sig markant ud i form af stærkere skepsis.
- Ser man på de to EU-skeptiske partiers vælgere – Dansk Folkeparti og Enhedslisten – er tendensen helt konsistent med det generelle billede af vælgerne på venstre- og højrefløjen.
- Enhedslistens vælgere nærer slet ikke den euroskepsis og modstand mod EU som Dansk Folkepartis vælgere.

Flere målinger har i de seneste år vist en stærk dansk tilslutning til medlemskabet af EU. Senest har både målinger fra Eurobarometer og fra Kantar Gallup vist rekordhøj dansk opbakning.¹ Bag denne generelle tendens, som især har gjort sig gældende efter Brexit, gemmer sig imidlertid store forskelle på holdninger til EU over det politiske spektrum fra venstre til højre. Det viser en ny meningsmåling med over 2.000 respondenter, som analyseinstituttet YouGov har gennemført for Tænketanken EUROPA i januar 2019.

I målingen er respondenterne ikke alene blevet bedt om at angive, hvilket parti de ville stemme på, hvis der var valg til Folketinget i dag, men også, hvor de opfatter sig selv på en politisk skala (i parentes anført, hvor stor en del af respondenterne, som har placeret sig i kategorien): venstreorienteret (12 pct.), moderat venstreorienteret (20 pct.), centrum (17 pct.), moderat højreorienteret (20 pct.), højreorienteret (8 pct.) samt ved ikke (16 pct.) og ønsker ikke at svare (1 pct.). I figur 1 ses, hvordan de forskellige grupper forholder sig til Danmarks EU-medlemskab.

Figur 1: Markant større exit-ønske blandt højreorienterede vælgere

Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn?, pct.

Note: N=2.028. **Kilde:** YouGov for Tænketanken EUROPA, januar 2019.

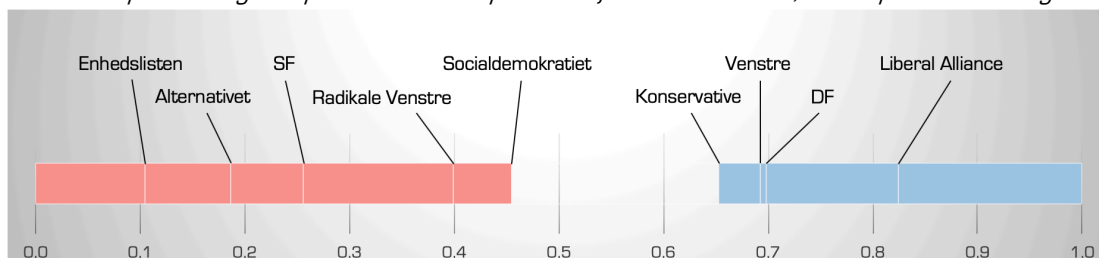
Det står klart, at ønsket om at forlade EU er klart mest dominerende blandt vælgere på den politiske højrefløj, hvor 28 pct. i høj grad ønsker at forlade EU. Det er dog værd at bemærke, at selv på højrefløjen, som er mest skeptisk, er der samlet set flere, der ønsker at blive i EU end forlade EU. Til gengæld er skepsissen relativt

¹ Rekordhøj opbakning til dansk EU-medlemskab, notat, Tænketanken EUROPA, maj 2018, <http://thinkeuropa.dk/vaerdier/rekordhoej-opbakning-til-dansk-eu-medlemskab> samt "Nej tak til dansk Brexit": Største forskydning af EU-holdninger i historien, Berlingske, 3. januar 2019, <https://www.berlingske.dk/europa/nej-tak-til-dansk-brexit-stoerste-forskydning-af-eu-holdninger-i-historien>.

hård: Det er den eneste gruppe af respondenter, hvor flere angiver "i høj grad" at ville forlade EU frem for "i nogen grad" – endda mere end dobbelt så mange. På venstrefløjen ønsker hele 69 pct. af vælgerne at blive i EU, og de moderat venstreorienterede synes en anelse mere EU-positive end de moderat højreorienterede.² Samlet set tegner der sig et billede, hvor hele det politiske spektrum fra venstreorienterede og ind over midten til moderat højreorienterede har en Generelt synes der at være høj opbakning til EU hos hele det politiske spektrum fra venstreorienterede til moderat højreorienterede. Kun vælgerne på den egentlige højrefløj skiller sig markant ud med stærkere skepsis.

Figur 2: Hvor ligger partiernes vælgere?

Hvor vil du placere dig selv på en traditionel politisk højre-venstre skala?, snit af partiernes vælgere.

Note: Respondenterne kunne vælge mellem "venstreorienteret", "moderat venstreorienteret", "centrum", "moderat højreorienteret" og "højreorienteret", hvor kategorierne er vægtet 0,0, 0,25, 0,5, 0,75 og 1,0. N=2.028. **Kilde:** YouGov for Tænketanken EUROPA, januar 2019.

Ser man på vælgerne hos de to EU-skeptiske partier i Folketinget, Enhedslisten og Dansk Folkeparti, som netop placerer sig i hhv. den venstre og højre ende af den politiske skala, bekræftes den store forskel på skepsis også hos partierne. Blandt de respondenter, som angiver at ville stemme på Dansk Folkeparti, hvis der var folketingsvalg i dag, svarer 50 pct. at de i høj eller nogen grad foretrækker at forlade EU, mens 43 pct. ønsker at forblive. Hos Enhedslistens vælgere siger 65 pct., at de ønsker at blive, mens 29 pct. ønsker at forlade i EU.

Afgivelse af suverænitet skræmmer ikke venstreorienterede

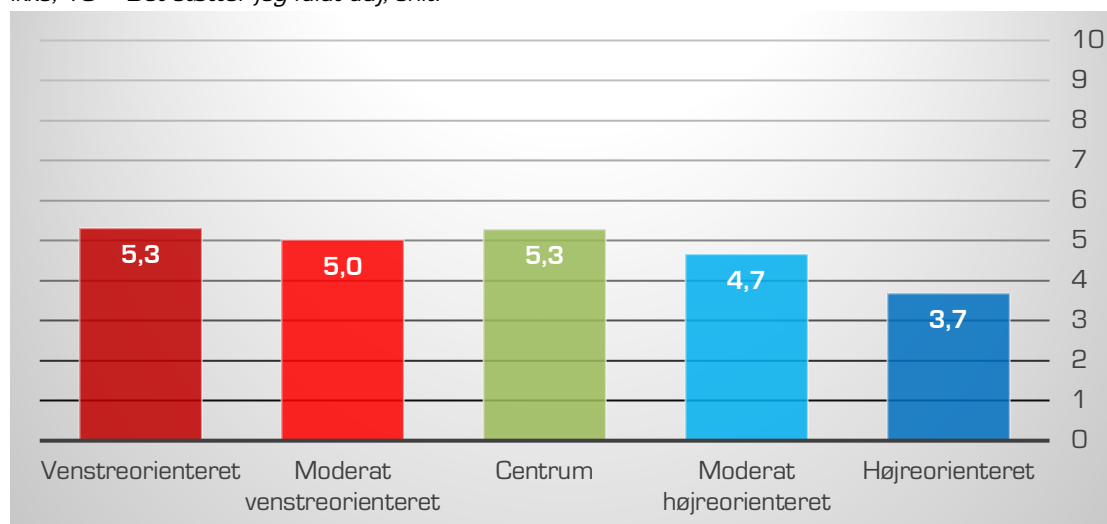
Tidligere undersøgelser har vist, at danskernes EU-skepsis er tæt forbundet med spørgsmålet om suverænitet. Vi er – sammenlignet med andre lande – ekstraordinært bekymrede for at afgive denne til EU, og det er især dette forhold, som er årsag til modstand mod EU.³

² Se også: Dansk skepsis aftager – undtagen på højrefløjen, notat, Tænketanken EUROPA, 2017, <http://thinkeuropa.dk/vaerdier/dansk-euroskepsis-aftager-undtagen-paa-hoejrefloejen>.

³ Suveræne Danmark, rapport, Tænketanken EUROPA, 2017, <http://thinkeuropa.dk/vaerdier/suveraene-danmark>.

Figur 2: Vælgere på højrefløjen mest skeptiske over for at afgive suverænitet

Hvad er generelt set din holdning til, at Danmark afgiver suverænitet til EU? (0 – Det støtter jeg slet ikke, 10 – Det støtter jeg fuldt ud), snit.

Note: N=2.028. Kilde: YouGov for Tænketanken EUROPA, januar 2019.

Mens alle politiske segmenter fra venstreorienteret til moderat højreorienteret ligger omkring midten (5) af skalaen, ligger det højreorienterede segment noget lavere med et snit på 3,7. Mest overraskende er, at modstanden mod at afgive suverænitet ikke er større blandt venstreorienterede vælgere end på midten.

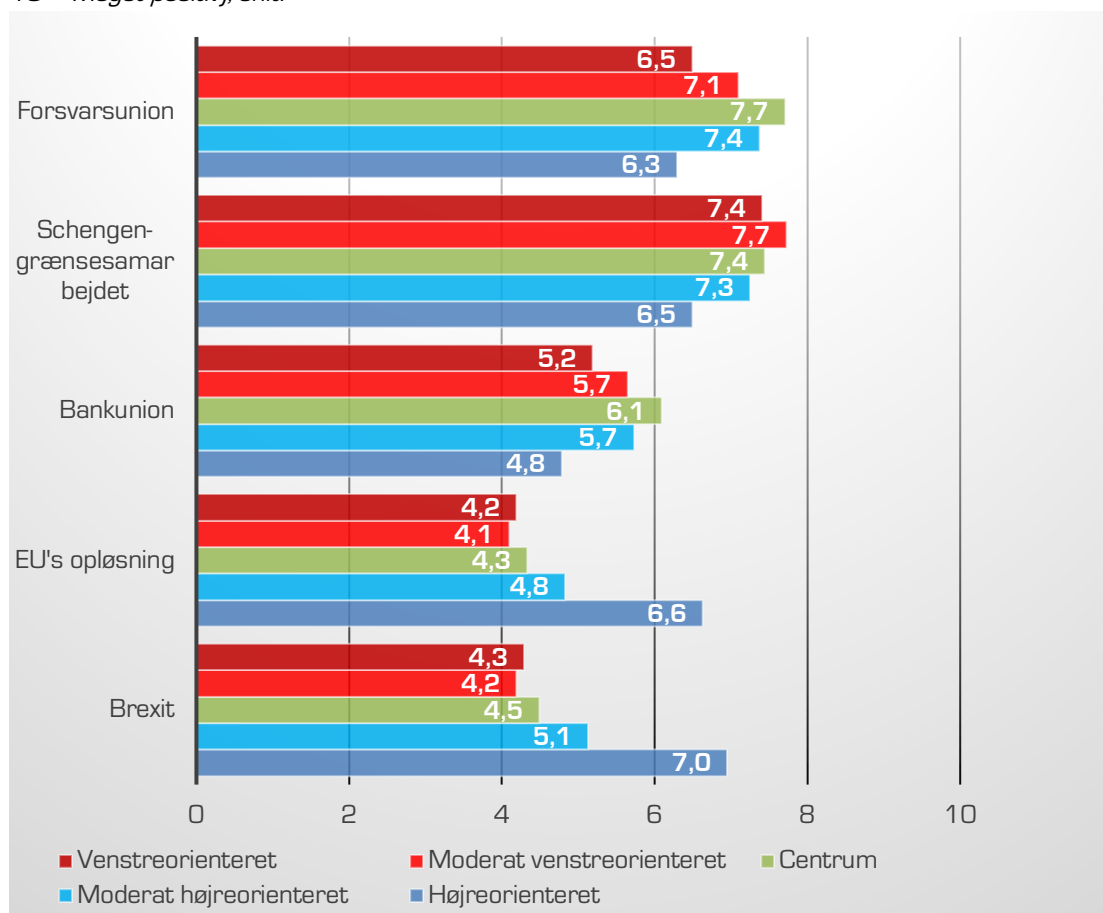
At snittet ligger omkring midten, kan tolkes som et udtryk for en nogenlunde pragmatisk tilgang til spørgsmålet om suverænitet – det afhænger af sag, kontekst osv. Tidligere studier har dog vist, at den suverænitetsbaserede skepsis kan udløses på konkrete områder og flytte op til 20 pct. af vælgerne i en mere EU-skeptisk retning.⁴

I den seneste måling blev respondenterne også bedt om at angive deres holdning til en række begreber og temaer i den danske EU-debat på en skala fra "0 – meget negativ" til "10 – meget positiv". Se figur 3.

⁴ Suveræne Danmark, rapport, Tænketanken EUROPA, 2017, <http://thinkeuropa.dk/vaerdier/suveraene-danmark>.

Figur 3: Danskerne ser positivt på fælles forsvar og Schengen

Hvad er din holdning til følgende begreber og temaer fra den danske EU-debat? (0 – Meget negativ, 10 – Meget positiv), snit.

Note: N=2.028. Kilde: YouGov for Tænk tanken EUROPA, januar 2019.

Det står klart, at respondenterne gennemgående ser relativt positivt på forsvarsunionen samt Schengen-grænsesamarbejdet. Det gælder også vælgere på højre- og venstrefløjen, som dog ligger lidt lavere end de moderate fløje og centrum. Synes på hhv. EU's opløsning og Brexit trækker til gengæld i en negativ retning – undtagen på den yderste højrefløj, hvor snittet ligger på hhv. 6,6 og 7.

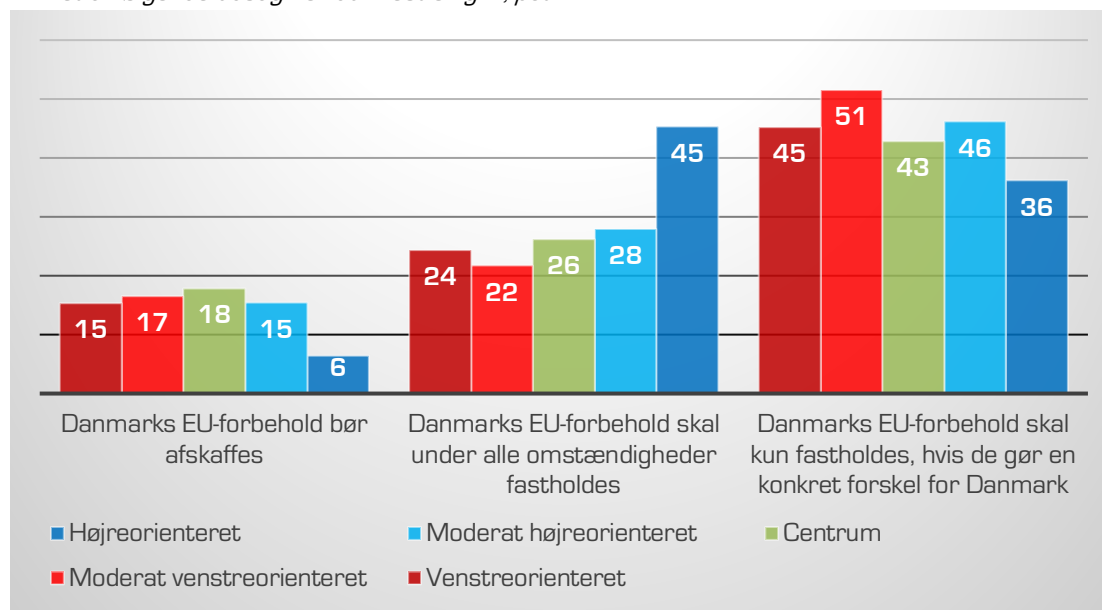
Forbehold og grænsekontrol

Valgkampen forud for Europa-Parlamentsvalget d. 26. maj står for døren, og de danske forbehold samt grænsekontrollen kan blive nogle af de temaer, som vil komme op undervejs. På begge områder er der betydelige forskelle på tværs af den politiske højre-venstre-skala. På Europadagen 9. maj 2018 gjorde statsminister Lars Løkke Rasmussen det klart, at han gerne så Danmark komme af med sine

tre EU-forbehold.⁵ Et budskab, statsministeren siden har gentaget ved flere lejligheder. Han ønsker dog i første omgang alene en debat om forbeholdene og afvist at sætte en dato på en evt. afstemning. Flere målinger viser, at danskerne ikke er indstillede på at afskaffe forbeholdene.⁶ De synes at have en "særlig status" i den danske bevidsthed.⁷ Dette dokumenteres også i den seneste YouGov-måling.

Figur 4: Fasthold forbehold – hvis de gør en forskel

Hvilket af følgende udsagn er du mest enig i?, pct.

Note: N=2.028. Kilde: YouGov for Tænketanken EUROPA, januar 2019.

Nok engang slår vælgerne på den yderste højrefløj ud som det klart mest EU-forbeholdne segment. Her angiver 45 pct. at forbeholdene "under alle omstændigheder" skal fastholdes. Det er således det eneste af de fem segmenter, hvor flere indtager den kompromisløse holdning frem for den lidt blødere, hvor forbeholdene kun ønskes fastholdt, "hvis de gør en konkret forskel for Danmark".

Går man ned på partiniveau i målingen, er det blandt partierne i Folketinget alene hos Dansk Folkepartis vælgere, at der er flere, som angiver "under alle omstændigheder" at ville beholde forbeholdene, frem for hvis de "gør en konkret forskel for Danmark". Så selv om forbeholdene nok nyder en særlig status i danskernes bevidsthed, så er det dog et mindretal, som er helt dogmatiske i afvisningen af at afskaffe dem.

⁵ Statsminister Lars Løkke Rasmussens tale på Europadagen 9. maj 2018, http://www.stm.dk/p_14678.html.

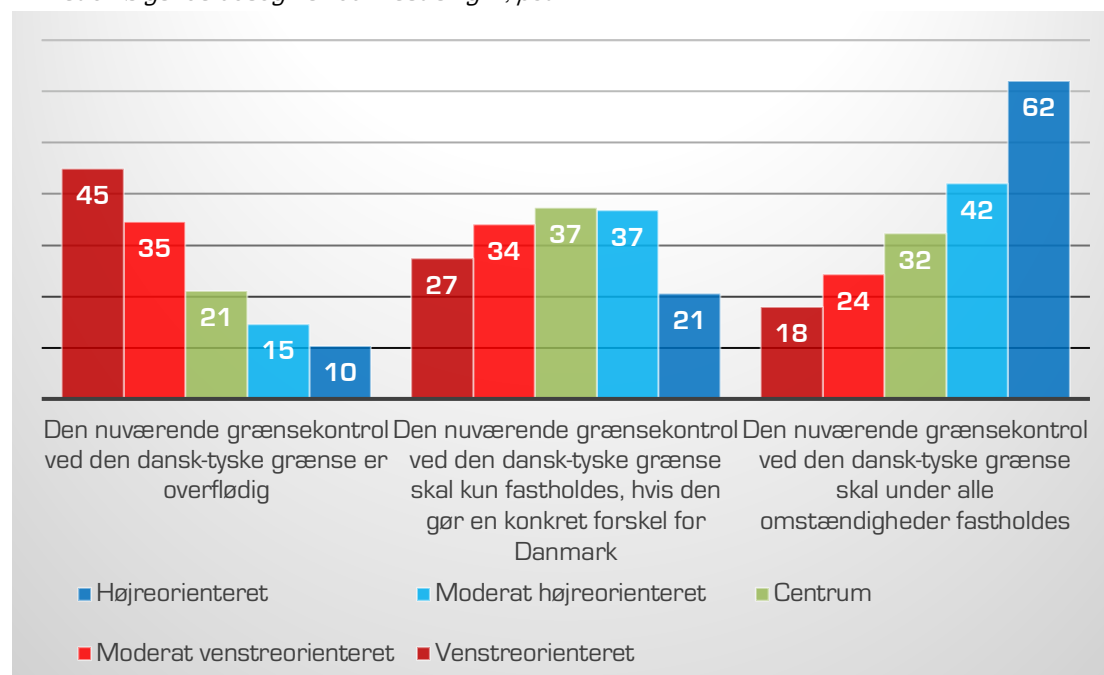
⁶ Danskerne vil ikke af med forbeholdene, Altinget.dk, 31. maj 2018, <https://www.alinget.dk/eu/artikel/danskerne-vil-ikke-af-med-eu-forbeholdene> og

⁷ Store forskelle i danskernes EU-holdninger, notat, Tænketanken EUROPA, 2018, <http://thinkeuropa.dk/vaerdier/store-forskelle-i-danskernes-eu-holdninger>.

Ikke overraskende synes grænsekontrollen især at appellere til det højreorienterede segment. Her angiver hele 62 pct. at den under "alle omstændigheder skal fastholdes." På venstrefløjten deler blot 18 pct. af vælgerne denne holdning. Til gengæld synes 45 pct. af de respondenter, der angiver at være venstreorienterede, at grænsekontrollen ved den dansk-tyske grænse er overflødig. *Se figur 5.*

Figur 5: Venstreorienterede skeptiske over for grænsekontrol

Hvilket af følgende udsagn er du mest enig i?, pct.

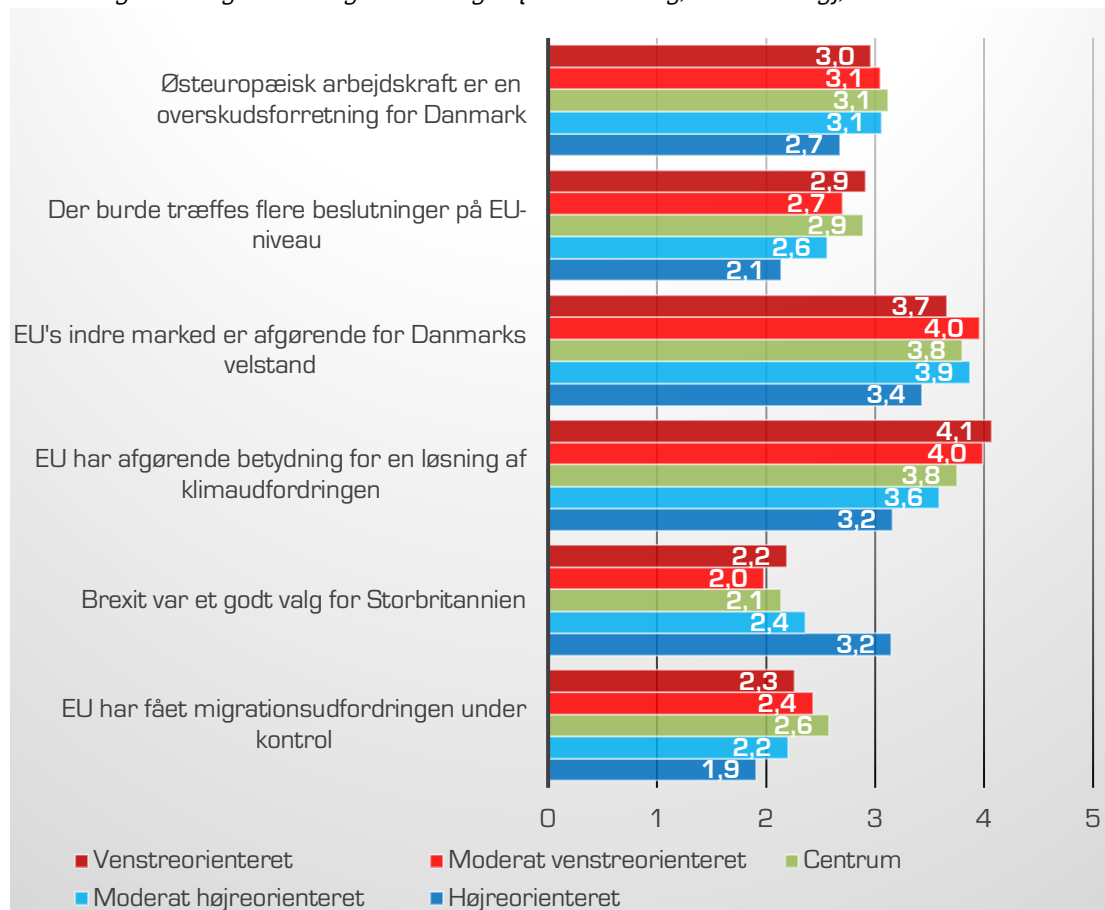
Note: N=2.028. Kilde: YouGov for Tænketanken EUROPA, januar 2019.

Venstreorienterede: EU afgørende for at redde klimaet

Endelig blev respondenterne bedt om at tage stilling til en række udsagn om aktuelle europæiske forhold som bl.a. indre marked, klima og migration. Nok engang viser det betydelige holdningsforskelle i de fem politiske segmenter. Respondenterne på den yderste venstrefløj anser mere end nogen andre EU som afgørende for at håndtere klimaforandringer. På en skala fra 1 (helt uenig) til 5 (helt enig) ligger venstreorienterede på 4,1 på udsagnet "EU har afgørende betydning for en løsning af klimaudfordringerne". *Se figur 7.* 69 pct. af Enhedslistens vælgere er helt eller delvist enige i, at EU har afgørende betydning for klimaet, mod blot 32 pct. af Dansk Folkepartis vælgere.

Figur 7: EU vigtig for klimaet – især for røde vælgere

Hvor uenig eller enig er du i følgende udsagn? (1 – helt uenig, 5 – helt enig), snit.

Note: N=2.028. Kilde: YouGov for Tænketanken EUROPA, januar 2019.

Både ift. klima, indre marked og østeuropæisk arbejdskraft lander snittet faktisk over midten (2,5) hos samtlige segmenter, hvilket kan tolkes som overvejende positiv vurdering af EU's betydning på området. Vælgerne på venstrefløjen er lige så enig som centrumvælgerne i, at der burde træffes flere beslutninger på EU-niveau (2,9). Kun højreorienterede ligger under midten med 2,1. Omvendt er de højreorienterede vælgere det eneste segment, som er overvejende enig i, at Brexit var et godt valg for Storbritannien jf. figur 3.

Metode:

Undersøgelsen er gennemført af analyseinstituttet YouGov. Der er i alt gennemført 2.028 CAWI-interview med danskere i alderen 18+ år, i perioden d. 3. - 6. januar 2019.

Data er vejet på dimensionerne køn, alder og geografi på baggrund af et ideal fra Danmarks Statistik, således at resultaterne er repræsentative for befolkningen i relation til ovenstående målgruppe.

Befolkningsundersøgelser er behæftet med statistisk usikkerhed, da de bliver gennemført blandt udsnit af den danske befolkning. Da denne undersøgelse er gennemført blandt 2.028 respondenter, er den generelle statistiske usikkerhed på op til +/- 2,2 procentpoint.